

of ge niets

klokken der
terfeest, naar
nd van hooge

nu te luiden
dvatorskathie-
siende brons-
aling ontplof.
Vrouwen-klok
en tweezang.
alburga, St.
en Jeruzalem
n uitleinend
r; de Roode
en de There-
haastig aan-
n als kinder-
e vrome stad
kwamen van
geestdriftig
metaalslagen
in malkander
pits en ver-
ven het men-
swogen lucht
ontroerende
n."

huzereltje in
dat beweegt

an ons hart."
e verder dan
s ziet ge een
werk in mane-
klokkenzang.

kamer, met

der gezien

C. T.

de in Utrecht.
indigde Beet-
ist, die haar
komen van
had; om de
wereld en
die Freude,
l onder haar

des geloofs
te willen

nu was De
er deze Neo-
n het open-
nu einde
De openlijk
m in vollen

dat er met
aanzien van
n de Refor-
goede refor-
amheid des
taat breed
Het verkeer-
Lütge lag.
to, daarin.
Woord aan-
bord op het
rde; en zo,
ling vormde
en Geest.
e God stelde
stel bij de

orger van het
genspreken is
georderd, zieh
ook, ontla-
et der gehoor-
erk alzo te
zijn Woord
n is, het zeg-
lijk den onge-
e dragen moet
geduld, was
in zondigen
angen, tot dat
te wijze orde

nd hierop ge-
rd inzake
- Jehova
ries. Am-
in De He-
entsquaestie
erken.

Onder mystieke klanken van celesta en harpen, in voortdurende herhaling van het woord Ewig, zoo stil voor zichzelf in extase daarheen gezongen door de altoos, eindigt Mahler's Lied van der Erde. Deze menschen is der Welt abhandeln gekommen. Hij verwacht van die wereld — in tegenstelling met Beethoven — niets meer. Hij heeft de aarde lief, zoals iemand haar slechts kan liefhebben; doch nu is ze hem ontzonken: Allüberall und ewig blauen licht die Fernen. Zijn hart wacht zijn uur, het heeft verlangen naar die Heimat.

Ik moge beginnen met die tegenstelling om u het groote verschil van deze beide werken te doen zien. De overeenkomst ligt daarin, dat Beethoven en Mahler beiden de menschenlijke stem in het symphonisch geheel hebben ingevlochten, en dat zij daarbij geen eigenlijke soli schieden (Mahler nog minder dan Beethoven), geen liederen met orkestbegeleiding, doch die stem onder- schikten aan het geheel, aan de gedachte van het gansche werk, zonder haar een eigen beheerschende plaats te geven. Het verschil is, dat Beethoven de wereld aanvaardt en Mahler haar verlaat; dat Beethoven door de menschenlijke stem zijn werk be- kroont en besluit, doch dat Mahler haar van het begin af tot het einde toe gebruikt, terwijl hij haar meermalen zulk een plaats geeft, dat ze nau- welijks uit de orkestklanken zich losmaakt: zoo volkomen is ze opgelost in het geheel.

Er is nog een verschil: Beethoven laat de menschenheid juichen, Mahler laat den menschen afscheid nemen van het leven. Van de gemeen- schap keeren we ons naar het individu. Echter — het moge aanstonds erbij gevoegd worden: niet om bij het individu te blijven; niet om een indi- vidueel geval te behandelen; niet om de menschen- heid los te laten. Veelmeer zou ik zeggen: om juist door het individu nog meer het leven der menschen- heid te benaderen; om haar diepste gevoelens en edelste smart en vreugde tot uitdrukking te brengen.

Wat zou erover het Lied van der Erde al niet te schrijven zijn! Ik mag misschien verwijzen naar mijn artikel over Mahler in Stemmen des Tijds (8ste Jaargang, 1919), dat ook aan dit werk eenige bladzijden heeft gewijd. Zoo min mogelijk terugkomende op het toen gezegde, volgen thans nog enkele beschouwingen er over.

Het laatste accoord ervan vind ik typeerend voor de gansche compositie. Het is één vraag, die over- blijft. De C-dur-klanken van de bazuinen in den bas staan tegen de molklanken in den corres- pondeerenden toonaard van den diskant (fluiten, hobo, violen), alsof ze willen zeggen: deels werd de rust gevonden, deels moeten we toch bekennen, ondanks het herhaalde „Ewig": wij vonden het niet. Deze eerlijke belijdenis van een gedoopten Israëliet, in welken geen bedrog was, zegt den nadenkenden hoorder zooveel.

Das Lied van der Erde werd door Mahler ge- schreven toen hij meer dan ooit gevoelde, hoe lief hij de schoone aarde had en hoeveel moeite het hem zou kosten, haar prijs te geven. Hij wist, dat dit niet lang meer zou duren. Hoewel hij nog slechts 48 jaar was, deed een voorgevoel, versterkt door een wat onvoorzichtige uitlating van een ge- neesheer, hem weten, dat hij nog slechts kort had te leven. Na het scheppen zijner ontzaglijke 8ste Symphonie, waarin das Universum zu tönen an- fängt en die het unzulängliche tot Ereignis zoekt te maken, gevoelde hij, zijn levenswerk volbracht te hebben. Al zijn vroegere symphonieën zag hij slechts als voorspelen tot deze. Het was hem, alsof de 8ste hem door hooger macht werd gedikt. Toen ze voor den eersten keer was uitgevoerd te München en in onbeschrijfelijk enthousiasme de groote menigte hem huldigde, stond hij daar als een, die buiten de wereld vertoefde, met een in zichzelf gekeerden blik, zoodat een jong kunstenaar, diep mede- gevoelende, op eenmaal zeide: „Hij zal spoedig sterven. Zoo ziet niet een overwinnaar van het leven er uit, die nieuwe triomphen tegemoet gaat, doch alleen iemand, wien de dood reeds de hand op den schouder gelegd heeft." En dat was goed gezien en gezegd.

Welnu, Mahler's testament is Das Lied van der Erde. Een merkwaardig teeken en des tijds en van den componist is de groote letterkundige waarde van den tekst der liederen, waarop hij schreef. Het zijn Chinese verzen in mooie Duitsche vertaling, welke hem hierbij hebben gediend; heel oude ver- zen, die het moderne bewustzijn zóo toespreken, dat ge gevoelt: de menschenlijke ziel blijft zich ten slotte in alle tijden geheel gelijk in het wezen der zaak. Evenals de schoone natuur, waarvan Mahler zulk een vriend was en wier heerlijkheid hij meer dan ooit gevoelde nu het avondlicht van zijn leven daarover viel en hij nog eenmaal tot haar inging om afscheid te nemen. Wanneer ge van dat laatste lied „Der Abschied" het eerste deel hoort en uw oogen sluit, dan raakt ge even als het ware weg van de wereld, zoo zeldzaam schoon is daar de stemming weergegeven:

Die Sonne scheidet hinter dem Gebirge,
In alle Täler steigt der Abend nieder.
Mit seinen Schatten, die voll Kühlung sind.

Die Welt schläft ein!

En dan dat ragfijne:

Es wehet kühl im Schatten meiner Fichten.

Welnu, deze minnaar van natuur en cultuur ging sterven. Hij wist het uitwendig — hij wist het in- wendig. Het groote, wat hij zeggen moest, had hij gezegd. Nu kwam het aan op rustig en ernstig afscheid nemen. Deze liederen inspireerden hem daartoe in sterke mate.

Toch zoudt ge u zeer vergissen, wanneer ge meent, dat het Lied van der Erde eigen- lijk bestaat uit zes liederen met uitvoerige orkestbegeleiding. Eigenlijk zou ik het werk veel liever een symphonie in zes deelen noemen, waarbij ook de menschenlijke stem mede- werkt. Of het vroeger gewoonte was, een symphonie vier deelen te geven en naar een bepaald model in te richten, bekommerde Mahler nu evenmin als eerder. Hij zeide wat hij te zeggen had zooals hij het zeggen moest. De gedachten, die hij gebruikte, dienden hem wel om een bepaalde stem- ming te karakteriseeren en aan haar uitdrukking te geven; zoo pasten ze geheel bij zijn muzikale gedachten. Maar ze waren voor hem niet een tekst, waarop hij componeerde, gelijk o.a. bij de Lieder eines fahrenden Gesellen het geval was.

In dit verband zij opgemerkt, dat er telkens herinneringen zijn aan de muziek van de Kinder- totenlieder in Das Lied van der Erde; geen wonder, waar de onderwerpen ervan zoo nauw verwant met elkander waren.

Mahler sterft.

Het scheiden van de wereld valt hem zeer moei- lijk, hoewel hij moet bekennen:

Du, mein Freund,

Mir war auf dieser Welt das Glück nicht hold.

Wat ligt er niet in deze woorden, vooral voor wie van Mahler's leven wat op de hoogte is! En wat worden ze onbeschrijfelijk weemoedig in klanken vertolkt....

Maar met die wereld heeft hij nu afgerekend. Wohin ich geh? Ich geh', ich wand're in die Berge. Ich suche Ruhe für mein einsam Herz. Ich wandle nach der Heimat! Meiner Stätte!

Weet hij dus met zekerheid iets over een toe- komend leven? Neen:

Still ist mein Herz und harret seiner Stunde.

Het hoogste, wat de gemeene gratie heeft kunnen geven, ontving Mahler. Maar van wat de bijzondere genade schenkt, wist hij weinig. En zoo blijft het slotaccoord daar staan om de onzekerheid van dezen overigens zoo zekere te belijden. Ook wie het schoonste van deze wereld heeft, bezit daarmede niet de verlossing van haar banden. Het gansche schepsel zucht, en een vraag is geen antwoord. Wij oordeelen Mahler allerminst en weten niet wat God gedaan heeft aan de ziel van dezen edelen, van Jood Christen geworden menschen. Wij spreken alleen over zijn werk, en lezen daarin een wonderbaar getuigenis over die dingen, die ge- nade ons heeft geopenbaard en lief gemaakt.

Te denken, dat Mahler dezer verrukkelijke mu- ziek zelf nooit heeft gehoord!

Het is voorwaar geen geringe taak, zulk een werk te vertolken. Zeer veel hangt af van het rechte begrip der moeilijkheden en der heerlijk- heden door den dirigent. Het is mij een oorzaak van vreugde, te kunnen zeggen, dat dit bij Evert Cornelis niet heeft ontbroken. Aan den opbouw van elk der onderdeelen in zijn eigen schoonheid werd door hem evenveel zorg gewijd als aan de constructie van het geheel. Vergelijken is altoos moeilijk, maar ik geloof toch wel als mijn indruk te mogen geven, dat de leiding van Cornelis slechts zeer weinig achterbleef bij die van Mengelberg, wien deze werken vleesch en bloed zijn geworden; en dat ze in sommige opzichten mij zelfs liever was, omdat ze nog meer het innerlijke tot openbaring deed komen en meer vrij was van uitwendigheden.

Suze Luger had de alt-liederen. Hoewel ze Me- vrouw Cahier niet kon doen vergeten, had ze toch zeer mooie oogenblikken en was haar fraaie stem alleszins geschikt voor deze zware partij. Als ze nu eens wat minder bioscoop-achtig kijkt en erbij staat, zal haar voordracht erbij winnen en zal ze meer den indruk geven, dat haar hart bij haar lied is; zooals het hier moet zijn.

Urlus was.... zooals Urlus is in dit werk, zoo vaak reeds door hem gezongen en van hem gehoord. Geen stem, die het zoo uitdrukt als de zijne en die zoo deze dingen kan weergeven. In het eerste lied, „Das Trinklied vom Jammer der Erde", heeft hij een bijna bovenmenschenlijke taak, doch zijn stem wordt nooit rauw, zelfs niet legen de zwaarste orkest-massa's in. (Zou het orkest in dit deel niet getemperd zijn wanneer Mahler zelf het eens had kunnen hooren? Ik geloof het wel, temeer omdat zoo iets bij dezen componist her- haandelijk voorkwam.) In het geestige en zoo in het gehoor liggende derde lied „Von der Jugend" moet ge eens opletten, hoe hij bij dit fijne tafereeltje b.v. de woorden „und aus weissem Porzellan" koestert, en hoe hij straks het weergeeft, dat de wereld in den vijfde af het Kopfe stehend gezien wordt. De oogenblikken zijn gauw, al te gauw, voorbij, doch dit moet ons niet doen vergeten

of veronachtzamen wat Urlus daarin aan kunnen en kunst openbaarde.

Het orkest verdient grooten lof voor de wijze, waarop het zich dit werk heeft ingeleefd en zich bejverd heeft, het te vertolken. Ik meen, dat alles nog fijner kan, nog meer afgewerkt. Ik meen, dat het menigmaal nog transparanter moet klinken. Maar Keulen en Aken zijn niet in één dag gebouwd en men moet zulke composities ook hoe langer hoe meer inspelen en zich eigen maken. Hoe mooi waren de hoorns bij den roep van den inzet. En hoe edel verhoef de solo-viool van Francis Koene zich soms uit en boven het orkestgeheel. Het was subliem.

Utrecht heeft nog heel weinig van Mahler ge- hoord en was blijkbaar zeer verlangend, meer daarvan te kennen. De zaal was stompvol. En dat op een warmen avond in Juni....

Deze waardeering moge doen vergeven, dat men nog niet recht wist, hoe Mahler te hooren. Een na de eerste deelen telkens opkomend applaus werd met moeite onderdrukt en door den dirigent bezworen. Dat het na het 5e lied frenetiek uitbarstte en ook Cornelis (zoo ik meende te zien: tot zijn groot leed- wezen) er niets meer aan kon doen, was aan Urlus te wijten, die weging in plaats van tot het einde te blijven. Het was zoo storend. En dat men, na zulk een biecht en belijdenis gehoord te hebben, niet, vol ervan, stil weggaat maar een helsch lawaai van applaus maakt, bewijst, dat er aan ons concertpubliek en onze concertmanieren nog heel wat moet veranderen, zullen deze aan den eisch der artisticeit, meer! der innerlijkheid, be- antwoorden.

De M.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Daar staat in „de Hongaarsche Heraut" no 7-8, tweede jaargang zooveel goed nieuws uit dat verre land, dat ik in groote verlegenheid ben wat daar- uit mede te deelen; ik weet mij daaruit niet beter te redden dan den belangstellenden lezers sterk aan te raden: abonneer u toch op dit blad en schrijf aan den heer P. J. Nauta, Velsen, Noord- Holland, dat gy ook lezer wilt worden; het abon- nement kost minstens slechts één gulden en ge kunt steeds beter op de hoogte geraken van de gereformeerde beweging in Hongarije. Zegt ge: maar ik ontvang al veel te veel kerkelijke bladen om die te kunnen lezen, wel aan, abonneer gy u, vlieg het even door, laat het uw huisgenooten lezen, geef het uw vrienden of dring er in uw plaats met eenige vrienden bij het bestuur van de open- bare leeszaal op aan, dat ze ook de „Hongaar- sche Heraut" op de leestafel brengen. Zijn er onder de abonne's die „de Hongaarsche Heraut" of andere christelijke bladen niet bewaren, laten die zich even de moeite getroosten om die bladen aan de openbare leeszaal af te geven, opdat ze aldaar ter lezing worden gelegd.

Het agendum voor de Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk, die D. V. vergaderen zal te Kalamazoo, Michigan, 18 Juni en volgende dagen, nam als vijfde rapport op een missive, rakende een nader verband met de Presbyterian Allian- ce. Tot de vorige Synode was de Alliantie ge- komen met het dringend verzoek om zich bij haar aan te sluiten en haar werk te steunen. De broeders aangewezen om daaromtrent op de komende ver- gadering te rapporteeren, herinneren, dat Dr H. Beets op de laatste vergadering van de Alliantie, gehouden te Zürich in 1923, tegenwoordig was en dat het volgende jaar de alliantie zal samenkomen te Car- diff Wales. Eerstens nu deelen zij het doel van de Alliantie mede in drie artt.; dan dat het uitvoe- rend comité samengesteld is uit leden van onder- scheiden Kerken bij haar aangesloten en dat de jaarlijksche bijdrage in de kosten, gerekend naar wat de United Presbyterian Church moet bijdra- gen voor de Christelijke Gereformeerde Kerk, be- trekkelijk klein zal zijn. Verder legt het rapport er den nadruk op, dat de besluiten der Alliantie geen bindend karakter dragen voor de bij haar aangesloten Kerken. In het „critisch overzicht", dat door dit rapport gegeven wordt, valt de nadruk op het uiterst onbejnd en zwevend karakter der Alliantie met betrekking tot de fundamentele gereformeerde waarheden. Ja, uit wat de overleden Prof. Good sprak in verband met de gewenschte toetreding van onderscheiden Kerken tot de Alli- antie, te Zürich, bleek zelfs, dat men wat „libe- raler" was geworden in de laatste jaren wat leer en kerkregering betrof. Ook weigert men te komen tot de formulering van een „consensus" in zake de leer.

Verder verwijst het rapport nog naar wat de Proff. Bouwman en Hepp in verband met de Alliantie in „De Bazuin" en „De Reformatie" heb- ben geschreven; en hoewel het rapport in vierderlei opzicht aan het werk van de Alliantie in praktisch opzicht een gunstig getuigenis geeft, adviseert het toch op grond van vijf overwegingen om in geen nader verband met de Alliantie te treden.

Telkens leest men in binnen- en buitenlandsche

kerkelijke bladen over het woeden der bolsjewieken tegen den godsdienst en de Kerk. Nu reisde ik toevalligerwijze vaak met een zeer overtuigd bolsjewiek; een man, bijzonder goed op de hoogte, naar het mij voorkwam, omtrent de tegenwoordige toestanden in Rusland, dien ik steeds weer wees op genoemde berichten. De waarheid daarvan ontkende hij ten stelligste. Ik zou wel graag willen weten of de bewuste berichten gebaseerd zijn op feiten. Vooral onze pers moet de waarheid bovenal voorstaan en ook het verkeerd gerucht omtrent den vijand tegenstaan. Alle Jezuïtische persmanieren moeten wij haten, mijden en vlieden.

Ik noemde zooveel het woord: fundamentele waarheden. In Amerika is een geweldige strijd ontbrand tusschen de zogenaamde Fundamentalisten en Modernisten; een strijd, gestreden in kerkelijke als in niet-kerkelijke bladen. New-York vormt het brandpunt van den strijd. Deze dagen ontmoette ik een Amerikaan — geen kerkelijk man in den engeren zin van het woord — een employé in een groote zaak te New-York; heel gauw begon ook hij over dezen strijd met mij te praten. De aanval is begonnen over heel het front tusschen predikanten en leden der Kerk van beide zijden. De bekende staatsman William Jennings Bryan staat met overtuiging aan de zijde der verdedigers der fundamentele leerstukken. Het is volgens Kolffhaus als in de dagen van Athanasius. Hij heeft aan 't hoofd van zijn artikel desbetreffend geschreven: een strijd, zovels die niet mag zijn. De Kerk is tot een Arena geworden. Deze worsteling is al lang voorbereid en ook daarbij kwam weer zoo sterk uit het eigenaardig propagandistisch karakter van het Anglo-Saksisch ras, waarop ik reeds voor eenigen tijd wees. Twee leden der Kerk hebben de Testimony Publishing Company in staat gesteld om de uitgave: *The Fundamentals, a testimony to the Truth*, te bekostigen. Stel u voor: alle engelsch sprekende (stellig ook wel lezende) predikanten, evangelisten, zendelingen, theologische hoogleeraren, theologische studenten, secretarissen van jongelingsverenigingen, secretaressen van jongedochtersverenigingen, leiders van zondagsschoolarbeid, lieden, die deel nemen aan het werk der Evangelisatie en uitgevers van godsdienstige lectuur over heel de wereld konden gratis deze mooie boekjes krijgen tegen opgave van hun duidelijk adres. Of het nog zoo is, dat weet ik niet. Misschien wil iemand het nog wel eens probeeren. Daartoe geef ik het adres op. Indien zoo iemand de genoemde boekjes ontvangt, minstens twaalf deeltjes, dan acht ik de genomen moeite wel beloond. Het adres is: Testimony Publishing Company, 808 North La Salle Street, Chicago, Ill., U. S. A.

In „der Grenzboten“ van 24 Mei las ik een interessante mededeeling omtrent Trotzki. Voor ongeveer vijftien jaar woonden twee Russische Joden samen in een zeer armoedig vertrek te New-York. Zij waren beiden volbloed anarchist. Een hunner bezocht op een avond eens een evangelisatie-lokaal van een methodistische gemeente. Men gaf hem een traktaatje. Hij smeet het op den grond. Hij ging toch nog eens een keer. Toen werd hem een Nieuw-Testament gegeven. Hij sloeg het op en las Rom. 2:10; maar heerlijkheid en eer en vrede een tegelijk, die het goede werkt, eerst den Jood, en ook den Griek. Dat trok zijn aandacht. Dat gold hem; hij was immers een Jood. Hij nam dat boekje mede naar zijn ellendige slaapstede en las het. Zoo bekeerde hij zich oprecht tot den Heere. Deze man is thans de leider van de Joden-zending te Rochester. Adam Silberstein.

De andere jonge man bleef den weg bewandelen, waarop hij den voet had gezet, getrouw aan de beginselen, die hij voorstond. Gedurende den oorlog brak hij door de Britsche blokkade en kwam na menig avontuur in Rusland. Thans kent heel de wereld den naam van dezen man. Zijn naam is Trotzki.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

„Radio-gevaaren“ en Koster-oogen.

Niet iedereen in christelijke kringen kan zich vinden in de oplevende belangstelling voor de draadloze telefontie en de aanwending ervan voor christelijke propaganda of lezingen of andere doeleinden. In „De Rotterdammer“ schrijft de heer A. Wapenaar:

De onlangs overleden dichter C. S. Adama van Schellema wist het zoo goed, toen hij zong:

Min de stilte in uw wezen,
Zoek de stilte die bezielt;
Zij, die alle stilte vreezen,
Hebben nooit hun hart gelezen,
Hebben nooit geknielt.

Toen ik voor eenige dagen las, dat er plannen zijn, een Christelijke vereniging op radio-telefonisch gebied te organiseren, dacht ik: Helas, moeten we als Christenen in dezen wedloop ook al mee gaan doen? Zouden we ons in dezen liever niet onthouden? O, die wedloop onzerzijds de „koeltoer“ bij te houden!

Kunnen wij er ook aemchtig bij komen neer te

vallen, of misschien hopeloos-aemborstig? Te prijzen valt elke poging de cultuur zooveel mogelijk te christianiseeren, maar ik geloof ook, dat we zoo nu en dan den moed noodig hebben, om „neen“ te kunnen zeggen.

Ter nadere illustratie haalt de schrijver een artikel aan uit „De Nieuwe Eeuw“, waarin het volgende voorkomt:

„De allernieuwste levensvreugde is weggelegd voor den dwaas — ik spreek als een onwijze — bezitter van een drieëlectrische lampontvanger, welke hem in staat stelt uit den ether de geluiden en de woorden op te grijpen, welke op talloze plaatsen van den aardbol er door andere dwazen, zevenmaal erger dan hij, worden ingeworpen. Tot dezen hof van geneugten geeft een lijstje met golflijnen, abracadabra's en cabalistische teekens, de sleutel. Gelukkig prijst zich de man en verro bevoorrecht boven zijne broeders, wanneer hij een vrouwelijk wezen hoort zingen, dat te Nauen haar sopraan in een ontvanger giet, wanneer hij in zijn huiskamer gezeten de Jazzband van het Savoye Hotel te Londen verbijsterende triomphen over alle regels der harmonie en van het contrapunt hoort vieren, wanneer hij van den Eifeltoren brokken Latijnsche cultuur kan opvangen — al roept door een en ander al en toe een eenzame stem van toevallig gelijke golflijnte „Tarwe twaalf punten... Tarwe twaalf punten...“ of doen zich plotseling vliegen van geluiden hooren alsof alle krachten der hemelen geschokt worden. Een blik in het radionieuws onzer groote bladen leert ons welke verbijsterende horizonten van onrust, welk een dagersaad van verdwazing er aan het opkomen is.“

En dan besluit hij voor wat hemzelf aangaat:

De „radio“-afleiding is voor velen het welkome gezegende middel om nog intenser van zichzelf af te komen, nog intenser dus van God af. Quo Vadis? En het antwoord luidt: Brood en spelen. Geef ons brood en spelen. En zoo heerlijk onbespied kan men „de geestelijke boosheden in de lucht“ in heur zang en spel bewonderen en te gast gaan bij der duivelen komedie. Evangeliseeren door de radiotelefontie? Is dat dan onze roeping niet, zal men vragen, zoo de „radio“ te benutten om tegenover der duivelen spel het woord te doen hooren, het woord van Gods genade? Ik weet het niet. Ik weet niet, of het niet beter zal zijn de wacht te betrekken bij de stilte, die dreigt vermoord te worden in de jacht op het radionieuws, m.a.w. zich te onthouden van de concurrentie ook zelfs in Evangelisatiestijl, wijl er groot gevaar dreigt zoodoende Beelzebub uit te werpen door Beelzebub, wat een succes voor den duivel sorteert. Ik heb wel eens iemand zien ijveren met grooten ijver om de wereld te helpen bekeeren, maar hij liet zijn eigen gezin verkommen en verwilderen. Zoo kon 't ons gaan met onze radioplannen. Laten we ons gezin beveiligen tegen de aanvallen der radio-razernij en er een sfeer scheppen van ontvankelijkheid voor de stem der stilte, de stem, die zoo licht overstemd wordt door gedruisch van wereldrumoer.

Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 'taardsch gedruisch
Doet naadden en Uw heilstem hooren,
Ja, wonen in Uw huis.

Ongetwijfeld ligt in de opmerkingen van den heer Wapenaar een zeer juiste gedachte. Maar van de omhouding heeft dit artikel mij de wenschelijkheid niet kunnen aantoonen. Niet slechts het luisteren, maar vooral al het doen luisteren zal het doel zijn van de opgerichte vereniging, die deze zaak aanpakken wil (correspondent de heer P. K. Dommissie van Maassluis). Niet dus de opwekking van de onrust in eigen gezin, als wel de afleiding in goede richting van hen, die reeds „onrustig“ genoeg zijn om het luchtneuws op te vangen, is het doel. Althans het eerste doel. Over die samenvoeging van radio-lust en levensonrust is trouwens gemakkelijk te twisten. Toen Paulus in Athene kwam, heeft hij ook niet gewacht met een gang naar de markt, totdat het daar alles zuivere beginsel-honger was. Hij weet, dat er onder de bezoekers heel wat zijn, die van alles en nog wat tegelijk willen hooren. Naar den regel, dat zooals de waard is, hij zijn gasten vertrouwt, begroeten ze hem dan ook met het meesmuilende: „deze klapper“, eigenlijk: deze zaadjes-pikker. Het beeld spreekt duidelijk genoeg: de zaadjes-pikker is de man, die, net als de vogels, overal waar iets te pikken valt, als de kippen erbij is, om te pikken en te bakken. En van dit zaadjes-pikken maken ze daar in Athene allemaal hun beroep: de hoorders, en ook de sprekers. Altijd „iets nieuws“, was de lens. Precies als de menschen, die de heer Wapenaar, terecht, met medelijden en niet met bewondering beziet. Maar onder deze zaadjes-pikkers gaat Paulus ook het air van den zaadjes-pikker aannemen; en het resultaat was, dat hij zaad heeft gestrooid onder de klappers van den geest. Wij hebben zo lang de verhalen van den zegen „in“ den „middellijken weg“ van één scheurkalenderblaadje, ook maar één, ja waarlijk, één, opgedischt, dat we nu maar eens bewijzen moeten, dat we het meenen. En zoo bereiken we allicht toch ook eens enkele menschen, die niet in de kerk komen, zelfs al waren alle gereformeerde kosteren naar den wensch van het „Handelsblad“, dat den idealen koster ontworpen heeft, hoor maar:

Eén nadeel heeft de regeling der zitplaatsen in de Geref. kerken in gebruik over 't algemeen echter met de meeste Nederlandsche kerken gemeen. Men heeft er namelijk meestal te weinig goede plaatsen vrij voor vreemden, voor gasten, voor menschen, die eens binnenloopen, enz. En dit ge-

brek wordt vaak nog verergerd, indien de kosteren geen vriendelijke menschen zijn, maar integendeel zich als een soort „wakkers tegen...“ beschouwen. Wij hebben wel eens kosteren ontmoet, die ware Cerberussen waren. Voor vreemden, gasten, enz., zijn de Nederlandsche kerken over 't algemeen veel te onherbergzaam. Men vergelijke daarmede eens bijv. de ontvangst in Engelsche kerken. Niet de kosteren, doch leden van den kerkeraad ontvangen de vreemden en gasten en bieden ze de beste plaatsen, ze helpend aan bijbels, gezangboeken, enz., ze ook noodigend na afloop van den dienst wat te blijven ter kennismaking. Op die wijze komt de Evangelisatie-taak der kerk beter tot haar recht, met name de Evangelisatie onder die standen der maatschappij, die op vormen en manieren gesteld zijn.

En nu na een week (want het bovenstaande evenals het volgende stond reeds een week) schijnen mij de bezwaren van den heer Wapenaar geheel weggenomen, wat naar ik vertrouw, hemzelf verlijden zal. Immers heden bereikte mij een circulaire, waarin het doel der vereniging aldus omschreven wordt:

De Chr. V. v. D. T. zal ons Chr. Volk wijzen op de gevaren, die voor het Chr. gezin aan alzijdige draadloze ontvangst verbonden zijn, om daarenboven de uitsluitende ontvangst van de Chr. Radio-Telefontie te populariseeren. Daartoe zal de Vereniging trachten, om in de toekomst de beschikking te verkrijgen over een krachtig zendstation van goede capaciteit, om in Christelijken geest alles te kunnen geven wat op dit gebied mogelijk is. In aansluiting daarmede wenscht de Vereniging aan hare leden afgestemde Radio-ontvangst-apparaten te leveren waarmede alleen de Chr. Telefontie valt te beluisteren, en waarom die toestellen in het bereik komen van ons volk, laag in prijs als zij kunnen zijn. Voor de bediening der toestellen zal tevens geen technische kennis noodig zijn, zelfs kinderen zullen de Verenigings-ontvangst-apparaten kunnen bedienen.

Hier is dus juist een streven merkbaar, om aan de bezwaren van den heer Wapenaar (waarvan ieder de gegrondheid in het algemeen toegeven zal) tegemoet te komen en de afleiding der opkomende radio-beweging in verkeerde richting te voorkomen.

Nederland en het Zionisme.

De „Groene Amsterdammer“ schrijft onder den titel: Vijf en twintig jaar Zionisme in Nederland:

Het Nederlandsche Jodendom heette orthodox, en breede kringen volgden ook inderdaad de godsdienstige tradities, maar in zeer grooten kring waren de tradities afgebrokkeld, en de eigenlijke leiding van het Kerkgenootschap was in handen van menschen, die in hun persoonlijk leven de tradities niet of nauwelijks volgden, doch die bij de leiding van de Kerk gewoon waren geheel naar de tradities te handelen.

In geestelijk opzicht stond de leiding van het Jodendom onder den ban van het politieke liberalisme. Alle solidariteit met de Joden der wereld nitte zich in de philanthropie, die door het opkomen der Jodenvervolgung in Rusland en de andere landen van Oost-Europa veel werk te doen vond. De beweging der „Vrienden van Zion“, de Chowwei-Zion-beweging, die in bijna alle landen, tot zelfs in Duitschland, succes had gehad met haar streven om de kolonisatie van Palestina door Joden te bevorderen, had hier een onvruchtbaar veld gevonden.

Doch anders heeft het Nederlandsche Jodendom op het Zionisme gereageerd. Toen de beweging door Jacobus Kohn en enkele anderen hier werd geïntroduceerd, vond zij aan den eenen kant heftige bestrijding, doch aan den anderen kant werkte zij ook sterk in juist op het jonge geslacht. Degenen, die den aanvang, of bijna den aanvang van de beweging hier te lande hebben medegemaakt, kunnen nog met trots eraan denken hoe zij een kwajongens-beweging werd genoemd. Zij hebben zich toen ermede getroost, dat Jeugd een geneeselijke kwaal is, en zij hebben zich met het élan van de jeugd in den strijd geworpen.

Gemakkelijk was die strijd niet. Niet minder dan de banvloek — zij het dan ook in een wat gematigder en moderner vorm — werd door de Rabbijnen tegen de beweging geslingerd. Alleen de bekende Rabbijn Dr. Dunner, de primus inter pares, zag het wonder der hergeboorte van het Joodsche Volk, dat het Zionisme was, in. Behalve de Rabbijnen stond ook heel de kring der zogenaamde assimilatie, die in de „Alliance Israélite“ georganiseerd was, tegenover de jonge beweging en zij had elders het wapen van de verdachtmaking, hier dat van den spot tot haar beschikking. Doch den spot kon men zich laten welgevalen; men had het sterke geloof, dat alleen door het politieke Zionisme een eind aan de vervolging en de verdrukking der Joden gemaakt kon worden. Men had den steun van de groote politieke successen van Herzl bij zijn verschillende onderhandelingen; men had het optimisme van de jeugd, en den tijd dien de Jeugd wachten kan, voor boven de tegenstanders.

De Zionistische beweging in Nederland is ondanks den ban en den tegenstand tot een zeer sterke partij in het Nederlandsche Jodendom gegroeid. Zij heeft niet afgelaten steeds scherper de nationale basis van het Zionisme te accentueeren, en zich niet op eenig compromis met de philanthropische strooming ingelaten, die geneigd scheen tot samenwerking, als het Zionisme bereid zou zijn de zuiverheid van zijn programma op te geven.

De invloed van het Zionisme in het Nederlandsche Jodendom steeg. Langzamerhand bleek dat ieder, die eenig positief werk in Nederland voor

het Jod
hulp van
me was
réveil g
werd st
voor ee
men zie
nistiach
te noen
last wel
cocarde,
cultuurv

Thans
over Pa
der Jod
heeft d
middele
opbouw
van he
tot het
land zij
langzaam
ken en
de pla
voortrek
bereid l
Zoo l
land de
dat ou
teerde,
Joodsch

In de „G
titel een ar
is van de

Hoeve
niet ge
hier de
zijn wu
de brus
palmbo
met een
rallietor
palmbo
Javanen
Nipah
slang s
dierente
zaagt b
„banal“
schrijve
des K
voor di
des ve
Ook
zadigh
zoo de
heid en
van dit
de ocht
digen B
vreden
len ge
(2 Kou
Ziet
rechter
einde v
stok E
gewone
dat, of
ge het,
bekende
als ve
waren
terughr
heid (

Merk
diep l
het jod
tegeno
dezen
ter aan
in de
Joodsch
zult ge
eigenlij
in de
gesprek
gekeerd
vermel
gast, B
behoor
de br
teeken
aansch
Maria
goims
Ziet
Overal
Ziet l
hurken
overde
veelde
Hier l
U. G
lag vo
„bedek
tot des
schrab

We zijn
Toch moe
godsdienst
ker“ nog
zal hij v
geen insec
anders is
van haar